

EN DANSK FILM

Jeg forstaaer de Mennesker, der paa mangfoldige Omraader raaber: „Stat dansk Arbejde!“ men jeg er saa flersidig, at jeg ogsaa forstaaer dem, der noget svarer: „Javel, naar vi faar noget ordentligt for vore Penge.“

Med Hensyn til Kunst og Litteratur er vi da heldigvis ikke endnu kommet ind under et Feltraab, der her vilde være ligesaa skæbnsvangert som patriotisk, men paa den anden Side er det danske Publikum fra gammel Tid baade venligt modtagende og taalsomt overfor dansk Kunst og Litteratur.

Vi gør naturligvis det samme som saa mange andre Nationer: koketterer med det fremmede, men dybest inde har vi den ægte Følelse overfor vort eget. Stundom kan det se anderledes ud, men — ja, lad os springe lige ind i Dagens Emne — læg Mærke til, hvorledes Publikum har forholdt sig i de tolv fjorten Aar, der har eksisteret en dansk Films-Industri.

Da den kom frem, var Tekniken primitiv, Maskinerne primitive — selvfølgelig blev Billederne ogsaa primitive; man betragtede de levende Billeder nærmest som en morsom Afslægger af Laterna magica og andet Legetøj, og i hvert Fald drømte ingen om det Slagord, der snart saa mistænkeligt skulde lyde fra alle Filmsfolks Tunge: „Filmen er Kunst.“

De danske Billeder fortæller energisk frem af et Par foretagsomme Mænd; det blev de smaa Farcers og Lystspils Periode, en Genre, der ligger saa godt for vor hjemlige Blanding af Humor og Sentimentalitet, og fortsattes desværre over i de længere Forbryder-Films, der mere og mere blot bestod i „Tricks“.

Her overfløedes vi med Lethed af Udlandet, og de danske Billeders Salgs-værdi sank Sæson for Sæson. Jeg husker et tilfældigt Besøg paa en tredje Rangs Biograf i Prag, hvor vi oplevede et dansk Produkt; da vi gik ud, sagde min Ledsager de bekendte Ord: „Le Danemark s'efface!“ Det var nemlig en fuldstændig Køkkentrappe-Roman, der var spillet.

I de samme Dage engageredes vor hjemlige Foretkraft i Udlandet, med det udtrykkelige Paalæg forud for Filmen bare at vise sig paa Scenen — i Ride-dragt! Dansk Film siges at være un-

fanget paa Dyrchavsbakken. Nu havde den sluttet Kredsløbet samme Steds.

Endelig oplagede rette Vedkommende, at man var paa gale Veje; det danske Publikum begyndte at svigte, efter at de store Indtægter allerede var forsvundne i Udlandet. Med prisværdig Iver, men ikke med tiltrækkelig Kun- den præsteredes der saa nogle „litterære“ Kæmpe-Films, der trods mægtig Re-klame ikke kunde holdes oppe i Successens Tegn.

Amerikanerne og Svenskerne fejede den danske Film bort baade ude og hjemme, Amerikanerne med deres blændende Teknik, Svenskerne med fin Natursans og Afstemthed. Bortset fra ganske enkelte hederlige Undtagelser laa vor Produktion død under Verdenskrigen.

Der er en slem Sygdom, som hedder Anæmi, som hærger baade Bevægelsesfrihed og Tanker. Den har dansk Billed-Industri lidt af i flere Aar. Men det hænder en sjælden Gang, at en anæmisk Patient pludselig, som ved et Mirakel, retter sig, kommer sig og blomstrer op til et aldeles sundt Individ.

Den danske Film rettede sig i For-gaars Aftes da „Blade af Satans Bog“ opførtes paa Paladsteatret. Vi, der over- værede Opførelsen, tofte en Hjemlands- Glæde over Engivenheden; vi var unægteligt mødt med en begrundet Skepsis.

Ikke for det! Det er let nok at paavise Fejlene i Stykket, det ærgerligt nok (en Reklamsættelse fra nogle Dage) har en lidt smagløs, i hvert Fald ufyldstgørende Titel. Skulde man i Hast finde en Overskrift, vilde „Judas“ passe langt bedre som Samlingsudtryk.

Manuskriptet er der ikke meget ved, sagde en Filmsmand til mig, og noget om dette er der. Den røde Traad er blodrød nok (lidt for meget), men alligevel ikke saa solid, at den ikke nu og da brister. Meget havde det hjulpet, om der havde været en Slags „Prolog“, et Optrin, hvor man f. Eks. saa Lucifers eller Satans Fald og Døm.

Satan er Centrum, udslyret med det samme Dobbeltvæsen, som Maria Corelli har gjort i sin hysteriske, at Titusinder slutte Bog „Fyrst Lucios Sorger“. Men han bliver i Filmen for udflydende og blodløs, vel nok ogsaa fordi Helge Nissen ikke magtede den særdeles lak-nommelige, men svære Opgave at en Melistovariant. Han var mere. Maske end Menneske Djævel.

Handlingen var iøvrigt skaaert ud af om man saa maa sige, Historiens kraf-tigste og blodrigeste Rodpartier, og tilrettelagt med en Dramatikers Rutine; Edgard Høyer kan ikke gøre for, at Amerikanernes „Intolerance“ kom tidlige-re frem. Der var især opbyggende Fantasi i Optrinene; Afslutningerne var vaklende, og Heltindens Død i sidste Afdeling næppe paakrævet eller helt lo-gisk. Men Manuskriptet staaer alligevel meget over, hvad I, Eks., Michaelis-Fil-

Den danske Films Opvaagnen skyldes først og fremmest dette Arbejdes Iscenesættelse, Carl Th. Dreyer har gjort et imponerende Arbejde, saa godt, at det mangfoldige Steder kaster Kærlighedens Kaabe over Forfatterens og nogle Skue-spilleres Syndefuldhed.

Tids-Koloriten er til Tider nok saa stor i Klædedragter og Milieu som i Manus-kriptet, nok saa troværdig baade i Alvor og Humor. Hvor forfriskende var Smaa-Episoderne ikke, naar der nu og da skintedes Træk af Smaabørn, gamle Folk og Dyr midt i den evindelige Tragedie! Smaa-træk, der i Regelen filmes altfor lysnaart over Lærretet.

En Hovedfejl i Stykkets første Billede (om den nu ligger mest hos Forfatter eller Instruktør) synes mig at være Opfat-telsen af Kristus-Skikkelsen. Maaske ikke for det brede Publikum, der vel let-tøst forstaaer en katholsk og plastisk Fig-ur, men for de mere tanksumme Til-skuerne, De vilde have følt dybere og følt mere Naturlighed, om Skikkelsen havde været formet i Retning af den Kristus, der jævnt og dog op højet, hos von Ude vandrer ind og deler Arbejderhjemmets Kaar.

I den Aand var Filmens Apostelskikkelse, noget af det bedste, Aftenen bragte.

Man kunde iøvrigt skrive meget, meget mere, blandt andet om Udførelsen — Clara Pontoppidan var ypperlig. Men kort og godt var det en Oprensning for Aaringers Fornedrelse.

Om hermed er anvist den slagne Vej for det danske Scenebilledes nærmere Fremtid, er uvist. Først sidste Afdeling (i Udlandet) virkede rigtig originalt og i nordisk Slægt med den svenske Produktion.

Men Hr. Dreyer har først og sidst skabt et efterhøvelsesværdigt Udgangs-punkt ved den Flid, Omhyggelighed og Kultur, som forhaabentligt herefterdags ingen Iscenesætter vover at unddrage danske Billeder.

M. Ink.

Blade af Satans Bog.

Dagbladet 26.1.1921.